4-a Jaro. N-o 178 APERAS SEMAJNE 1. Marto 1928

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris-12e Gvidanto: E. Lanty | SIDEJO de Ekzekutiva Komitato de SAT 23, rue Boyer, Paris-20e | ADMINISTREJO: Colmstr. 1, Leipzig O 27 Administranto: R. Lerchner

KIEL MORTIS NIKOLAO ROMANOV

Historia respondo al burĝaj mensogoj

Post la Februara Revolucio la registaro havanta kiel gvidanton Kerenskij, klopodis forsendi la familion de Nikolao Anglion, sed ĝi ne sukcesis. Tiam oni decidis veturigi la familion de l'ekscaro kaj lin mem en la urbon Tobolsk (en okcidenta Siberio), kaj tion oni plenumis.

Kiel ili loĝis en Siberio? "La vivo de la cara familio ĉirkaŭita de prizorgoj de multenombra servistaro, pasis trankvile kaj dece laŭ starigita ordo. Mono al la familio ne mankis, ĉar ili povis tiutempe libere uzi siajn grandegajn riĉaĵojn, troviĝantajn en bankoj. Laŭ la plej modesta kalkulo ili posedis pli ol 14 milionojn da rubloj. Tio donis la eblecon ne malbone vivi ne nur al la familianoj sed ankaŭ al la multenombra servistaro, kiu alveturis kune kun ili" (Bykov: "La lastaj tagoj de la familio Romanov", paĝo 59).

Unu el la soldatoj, kiuj gardis la ekscaron, Matvejev P. M., tiel atestas pri ilia bonfarto: "Ĉiujn produktojn por la familio de Romanov oni aĉetadis en la vendejo. Kiam iuj produktoj mankis, ekzemple: sukero, do tiu manko estis nedaŭra, ĉar tuj superfluis donacoj de monaĥinoj el la najbaraj monaĥejoj (Bykov: "La lastaj tagoj . . .", pĝ. 59). "Ne forgesis pri la familio Romanov iliaj 'amikoj', kiuj restis liberaj, sendante al ĝi regule monon kaj diversajn sendaĵojn" (Bykov: "La lastaj tagoj . . .", pĝ. 60).

Gardo de la ekscaro tiutempe troviĝis en la manoj de la registaro de Kerenskij. La familio de Romanov tiam vivis bone. Sed tio nur daŭris ĝis la Oktobra Revolucio. Post tiu okazo la vivo de l' Tobolskaj malliberuloj grave ŝanĝiĝis. Fine de novembro (de l' jaro 1917) estis formita soldata gardkomitato, kaj fakta potenco super la Romanovoj transiris al la soldatoj de tiu taĉmento. "Soldata komitato penis starigi por la arestitoj pli malmolan reĝimon, forigante ĉiujn privilegiojn donitajn ĝis nun." Sed "malgraŭ la pliseverigo de la reĝimo, la familio de Romanov kaj tuta ĝia servistaro daŭris vivi sufiĉe gaje". La prezidanto de la tiama taĉmento gardanta Matvejev memoras ekzemple tian okazintaĵon: "Deĵorante, kiel oficiro de la taĉmento proksimume je la 11-a horo vespere, mi eliris la koridoron el la ĉambro de deĵoranto . . . mi aŭdis supre eksterordinaran bruon; mi devas diri ke en tiu tago la Romanovoj festis iun familian feston. La tagmanĝo daŭris ĝis la malfrua nokto, la bruo plifortiĝis, kaj baldaŭ gaja kompanio, kiu konsistis el la familio Romanov kaj ilia servistaro, ĉiuj en festaj vestaĵoj malsuprenîĝis de la ŝtuparo. Antaŭe iris Nikolao vestita en kozaka uniformo de regimentestro, havante ĉerkesan ponardon ĉe l' zono. La tuta kompanio eniris la ĉambron de l' instruisto Gibbs kaj gajis ĝis da 2-a horo nokte (ibid. pĝ. 72, 73 k. 74).

Ĝuste de la 1-a de marto 1918 laŭ ordono de la popola komisaro de posedaĵoj de l' Respubliko oni al Nikolao kaj lia familio donis soldatan porcion de nutraĵo, kaj estis decidite limigi la uzadon de iliaj kapitaloj, kiuj troviĝis en bankoj. Sed tio ne ankoraŭ signifis, ke ili devis malsati.

El supreciitaj faktoj estas videble unue, ke la familio de Romanov malsaton ne sentis, due ke en Siberio ĝi ne mortis, sed la 26-an de aprilo 1918 estis veturigita al la urbo Ekaterinburg.

"La prezidantaro de VCIK (Tutunia Centra Ekzekutiva Komitato) inklinis opinii necese difini malfermitan juĝon al Nikolao Romanov. Tiutempe devis esti kunvokata la 5-a Tutrusia Kongreso de Sovetoj. Oni supozis starigi la demandon pri la sorto de la familio Romanov antaŭ la kongresanoj kaj decidi publikan juĝon en la urbo Ekaterinburg" (ibid. pĝ. 106). "Tamen laŭ la raporto de Goloŝĉekin (regiona milita komisaro) pri la militagadoj en Uralo almarŝo de ĉekoslovakoj endanĝerigis la situacion kaj oni povis atendi baldaŭan kapton de Ekaterinburg. Estis decidite ne starigi la demandon dum la Kongreso, ĉar povis signifi tro longan prokraston. Al Goloŝĉekin estis proponite veturi al Ekaterinburg kaj je fino de julio prepari kunsidon de juĝantaro pri la familio Romanov, al kiu devis alveturi Trocki" (ibid. pĝ. 107). Trocki devis veturi kiel ĉefa akuzanto de la ekscaro pro liaj krimoj kontraŭ la popolo. Civila milito pli kaj pli disvastiĝis. Danĝero de kapitulaco de la urbo al blankgvardiaj bandoj estis tre okulvidebla, kaj por batalo kontraŭ ili oni disponis ĉiujn fortojn. Intertempe post unuaj tagoj de enloĝigo de la familio Romanov en la urbo Ekaterinburg, tien komencis enflui grandkvante monarkistoj, pastraro, reprezentantoj de alilandaj ŝtatoj kaj aliaj partianoj de ekscaro. Blankgvardianoj komencis organizi grupojn, kiuj havis la subtenon de l' burĝaro, kiu dank' al proksimeco de la fronto prepariĝis por eluzi oportunan momenton fari en la urbo ribelon cele de liberigo de la Romanovoj el domo de Ipatjev, kie ili estis loĝigitaj. Ili estus povintaj. Sed la regiona eksterordinara komisiono "Ĉeka" sukcesis trovi postsignon de

tiuj organizoj, kaj parto de aktivaj blankgvardianoj estis arestita.

Post la alveno de Goloscekin el Moskvo, proksimume la 12-an de julio estis kunvokata kunveno de Regiona Soveto, dum kiu oni aŭskultis raporton pri la rilato de Centra Estraro al pafmortigo de l' familio Romanov. Regiona Soveto decidis, ke organizi juĝon, kiel oni supozis en Moskvo, oni ne povos, ĉar fronto estas tro proksima kaj prokrasto de l' juĝo pri Romanov povas embarasi. Estis decidite, demandi la komandanton de l' fronto pri tio, kiom da tagoj li povas defendi la urbon Ekaterinburg kaj kia estas situacio de l' fronto.

Milita Komandantaro faris al Regiona Komitato raporton, el kiu estis videble, ke la situacio estis treege malbona. Ĉekoj jam ĉirkaŭis Ekaterinburgon de l' sudo kaj atakis ĝin de du flankoj. Fortoj de Ruĝa Armeo estis nesufiĉaj, kaj kapitulacon de l'urbo al ĉekoj oni povis atendi post tri tagoj. Depende de tio la Regiona Soveto decidis pafmortigi la familion Romanov, ne atendante juĝon. Pafmortigon kaj malaperigon de la kadavroj laŭdecide organizis la estraro de la gvardio kun helpo de kelkaj laboristoj-komunistoj. Oni decidis malaperigi la kadavrojn, ĉar oni atendis la kapton de Ekaterinburg per la ĉekoj, por ne doni ĉe la kontraŭrevolucio la eblecon per "sanktrestaĵoj" de l' ekscaro eluzi la malklerecon de la popolamasoj (ibid. pĝ. 114).

Tiel en la nokto antaŭ la 17-a de julio la familio Romanov pereis. 11 homoj: Nikolao Romanov, lia edzino, filo, kvar filinoj kaj kvar homoj el liaj proksimuloj estis pafmortigitaj. La 18-an de julio dum kunsido de la prezidantaro de VCIK (Tutunia Centra Ekzekutiva Komitato) ĝia prezidanto J. Sverdlov anoncis la ricevon laŭ rekta kablo de telegramo pri la pafmortigo de la ekscaro. La prezidantaro de VCIK pritraktinte ĉiujn cirkonstancojn, kiuj devigis la Regionan Uralan Sovetonakcepti decidon pri pafmortigo de Nikolao Romanov, decidis aprobi la agadon de l' Urala Soveto. Tiuvespere oni anoncis la pafmortigon dum kunsido de Soveto de Popolaj Komisaroj (ibid. pĝ. 116).

La 21-an de julio la pafmortigon oni diskonigis dum laborista amaskunveno en Ekaterinburga teatro, kaj popolamaso elmontris energian esprimon de ĝojego. Ĝi akceptis konkludojn, el kiuj estas jena: "Ekzekuto de Nikolao la sangavida estas respondo kaj minaca averto al burĝa monarkia kontraŭrevolucio, kiu volis dronigi en sango Laborist-kamparanan Revolucion" (ibid. pĝ. 117).

Oficiale pri pafmortigo estis anoncita en la gazeto "Urala Laboristo" de 23. 7. 1918.

Tiel Laboristoj de Uralo agis kontraŭ la ekscaro kaj lia familio. La domo, en kiu loĝis kaj estis pafmortigita Nikolao II estas nun riparata por fariĝi "Muzeo de Revolucio". La placo, sur kiu ĝi staras, nomiĝas "Placo de popola venĝo".

Esperanto-ĉelo el Sverdlovsk[1]).

[1]) Tiu artikolo de esperanto-ĉelo el Sverdlovsk (iama Ekaterinburg, kie pereis Nikolao Romanov) estas parto el letero sendita al esperanto-ĉelo el Orléans (Francio), responde al peto. Ĝi montras, ke estas ebla kaj necesa la kunordigo kaj diskonigo de la plej interesaj esperanto-korespondaĵoj inter grupoj kaj eĉ individuoj. — Red.

BLASCO IBANEZ

La 28-an de januaro en ĉiuj ĵurnaloj aperis kelkvorta informo: "Agentejo Havas komunikas, ke hodiaŭ mortis Blasco Ibanez." Tiuj ĉi avaraj vortoj de l' telegrafa komuniko instigas nin diri kelke da vortoj pri la literatura heredaĵo de l' mortinta verkisto.

Blasco (Blasko) Ibanez, kiu mortis en la aĝo de 60 jaroj, apartenas al la

plej popularaj verkistoj de Hispanio kaj estas fame konata en eksterlando. Liaj verkoj estas tradukitaj en pluraj eŭropaj lingvoj. Preskaŭ ĉiuj liaj grandaj romanoj, tradukitaj iam en rusan lingvon, estas nun ripete eldonataj en Sovetio kaj ĉiam demandataj en la bibliotekoj, same kiel la verkoj de aliaj eksterlandaj aŭtoroj, tiom ŝatataj de rusaj legantoj, — Jack London (Ĵak London) kaj U. Sinclair (Sinkler).

B. Ibanez komencis sian literaturan karieron per noveloj de etnografia karaktero, en kiuj li priskribis la manierojn kaj vivkondiĉojn de sia patrolando — Valencio. Sed baldaŭ li transiris al serio de romanoj kun psikologiaj trajtoj; tamen ankaŭ en ili li donis bonegajn bildojn el la vivo de diversaj klasoj de moderna hispana socio.

Laŭ literaturaj manieroj de sia verkado B. Ibanez similas al naturalistoj el literatura skolo de E. Zola. Sed en la verkoj de pli malfrua periodo de aŭtoro jam evidentiĝis ĉiuj trajtoj de arta impresismo. Helaj koloroj, eksteraj brilaj efektoj kaj la kulto de fortaj personoj, — jen kio karakterizas la lastajn verkojn de tiu aŭtoro. La originalaj proprecoj de Ibanez-a verkmaniero estis la kaŭzo de tio, ke la hispanaj kritikistoj diris, ke li verkas por la eksporto, tio estas — la aŭtoro akomodiĝas al la gustoj de alilanda legantaro.

Ĉu ne estas honto, ke Sennaciulo ne ankoraŭ atingis la nombron de 3000 abonantoj?

Se ĉiu K-do farus sian devon, certe tiu nombro estus baldaŭ superita.

Varbu, varbadu abonantojn . . .

Laŭ politikaj tendencoj B. Ibanez estis tipo de radikala demokrato kaj konsekvenca respublikano. En juna aĝo li jam spertis persekutadon de reakcia registaro de Hispanio, kaj li estis ekzilita pro aktiveco en respublikana movado. En la plej lasta periodo de sia vivo li estis devigita vivadi ekster Hispanio, kiel politika elmigrinto.

En 1925 Ibanez eldonis en Parizo akravortan pamfleton pri la hispana reĝo sub la titolo "Malkaŝita Alfonso XIII". En tiu ĉi broŝuro la aŭtoro evidentigis interalie hontindajn spekuladojn kaj monarkiajn aventurojn de l' korteganoj kaj de la reĝo mem, kiu dum la milito estadis pagata agento de l' germana ĉefstabo. La pamfleto vekis indignegon ĉe la hispanaj regantoj. La nobelaj friponoj kaj kortega parazitaro kun sia moŝta ĉefo estis skandale ekscitegitaj.

Kiel sekvo la patrio honoris sian eminentan verkiston per tio, ke oni ŝanĝis la nomon de placo en urbo Valencia, kiu havis la nomon de B. Ibanez, kaj ke oni forigis la medalionon kun lia portreto, kiu pendadis tie antaŭe.

La diktaturo de Primo de Rivera penas ĉiel nuligi la memoron pri fama literaturisto en lia patrio. — La socia signifo de multaj el liaj romanoj estas por ni nedubebla. Kun varma kunsento li priskribis la vivon de hispana kamparanaro. Per akraj konturoj kaj helaj koloroj estas pentrita la vivo de subpremataj klasoj en liaj romanojpanoramoj. Li ĉiam estis elpaŝanta kiel maltima akuzanto de l' jezuitoj kaj malcedema kontraŭulo de l' ekleziularo.

N. Krassovskij.

LETERO EL ANGLIO

La brita ĉefkomandanto en la granda buĉado 1914/18 Haig (Hejg) mortis en sia lito, kaj la registaro elspezos 7000 funtojn, por honori lian memoron per konstruo de monumento. Ŝajne ne sufiĉas la tombo de la nekonata soldato por memorigi la patrinojn pri la ĝlora ofero de iliaj filoj. La tombo de Haig fariĝos nova ejo por la hipokrita plorado, la fanfaronado pri b r i t a kuraĝo, b r i t a fideleco, b r i t a supereco kaj venkado. Ĝi helpos krei la atmosferon, en kiu malsaĝuloj nek komprenas la kaŭzon de milito, nek pensas detrui ĝin, nek antaŭvidas ĝian teruron kaj kruelecon. El la lernejoj oni alkondukos grupojn, kaj ĉe la monumento la knaboj aŭdos pri morto pro la brita patrio kiel la plej alta celo. La nunaj filmoj subtenas tiun ideologion, glorante la militon kaj helpante prepari nutraĵon por la kanonoj.

Ĉu p a c o e n l a i n d u s t r i o povas ekzisti? S-ro Alfred M o n d — riĉa, lerta, hebrea, antaŭenema kapitalisto — jesas kaj invitas grupon de sindikat-gvidantoj laboristaj, diskuti kun la estroj de l' industrio. Sed dum la lango parolas pri paco, la kapitalista mano preparas la militon, kaj la salajroj de la teksistoj kaj ministoj speciale estas minacataj. La registaro ĉe la Intern. Labor-Oficejo intencas ĉesigi la klopodojn, limigi internacie la labortagon je 8 horoj laŭ la Vaŝingtona Konferenco. En la malriĉaj distriktoj ĝi tre malaltigas la subtenon por la senlaboruloj.

La episkopoj kaj la eklezianoj ankoraŭ bataladas pro la nova P r e ĝ - l i b r o. Ĉu la brita eklezio glitos sub la kalkanon de l' Roma papo? Per granda agitado la parlamento fine rifuzis konfirmi la ŝanĝojn planitajn, kiuj plejparte permesus al la brita pastraro, imiti la ritojn de sia katolika frataro. Kredeble la parlamento akceptos kaj oficialiĝos kompromison. Sed la eklezi-uloj komencas paroli pri memrego por ia eklezio. "La parlamento ne havu rajton decidi pri niaj aferoj."

Certe la senoficialigon de la eklezio neniu progresemulo kontraŭstarus. Sed la plej grava punkto estas ĝia senposedigo. Nuntempe ĝi ĝuas rentojn ktp. kiel oficiala institucio. Certe la episkopojn pli interesas la mono ol la moralo. Se la eklezio devus dependi de la donacoj de la kreduloj, ĝi estus tiom malriĉa kiom ĝia supozita fondinto. La eklezio eĉ ricevas profitpagojn el la karbindustrio, en kiu la laboristoj laborante malsatas.

Nu, eble la sektaj malpacoj inter la kreduloj havos bonajn rezultojn.

(488.)

La liberpensula movado en Aŭstrio

Aŭstrio estas destinita por esti la centro de la libera penso, ĉar Aŭstrio estis dum 600 jaroj la azilo de la plej nigra reakcio. La proverbo pri la katolika Aŭstrio estis ĝusta. Dinastio, kiu precize obeis la dezirojn de Romo, kiu kiel filio de Romo praktikis la plej klerikalan politikon, donis al tiu ŝtato unikan aspekton. Kiu simpatiis al Habsburg, ankaŭ simpatiis al la eklezio. Romo kaj Habsburg, eklezio kaj imperiestro estis kuniĝintaj en ligo, kiu dum multaj jarcentoj malebligis ĉiun kontraŭan opinion en Aŭstrio. La spirito de Metternih, la plej bruta diplomato de la revoluciaj jaroj 1848—1849, regis ankaŭ post la morto de tiu ĉi viro ankoraŭ longe. Ĉiu libera esprimo pri propra opinio estis subpremata, cenzuro, polico kaj juĝistaro konstante laboregis, centoj estis enkarcerigitaj, ĉar ili pensis aliel, kiel permesis la tielnomata ŝtata prudento. Miloj da presaĵoj estis konfiskataj antaŭ ol ili venis en la manojn de liberspiritaj homoj. Sisteme estis malebligata la libereco de la opinio kaj de la volo. Kontraŭ tia fono des pli kontrastas la aŭstria liberpensula movado. Jam antaŭ 40 jaroj ekagis kuracisto P l a v i t z kiel heroldo de la libera penso. Li arigis la senkonfesiulojn, la malmultajn kuraĝulojn (Ligo de la senkonfesiuloj). Li batalis obstine kontraŭ kredo kaj kutimo. Depost lia apero la liberpensula movado malrapide, sed konstante progresis.

Sed ne esperite evoluis la liberpensula movado en Aŭstrio post la renverso. La nova, respublika konstitucio garantiis plenan kunven- kaj organizliberecon, kaj laŭ tio la movado povis evolui ne estante daŭre observata de la ŝtataj funkciuloj. Estas la merito de K-do F r a n z l, esti pleniginta la liberpensulan movadon per spirito kaj vervo. Kiel post varma pluvo la fungoj kreskas el la tero, tiel fondiĝis ĉie lokaj grupoj. Ne nur en Wien, kiu depost 1919 estas socialiste administrata, sed ankaŭ en la provincoj, kiuj estis ankoraŭ tute sub klerikala gvidado, fondiĝis unu loka grupo post la alia. Ekzistas hodiaŭ ne unu konfederacia provinco, en kiu la liberpensularo ne havas firman pozicion. Kaj oni devas atenti, ke en Tirolio kaj Vorarlberg la plej nigraj landestroj regas, ke en Karintio la reakcio gvidas la registaron, ke en Stirio la ĉionpova R i n t e l e n regis, kiu trudis al senkonfesiaj infanoj ian konfesion, ke Supra Aŭstrio havis antaŭ nelonge prelaton H a u s e r kiel landan estron, kaj ke Malsupra Aŭstrio havas la karulon de la episkopoj, D-ron B u r e s c h ĉe la pinto, ke en Burgenlando la hungaraj-klerikalaj dukoj kaj pastroj estis direktodonaj. En tiuj landoj havas firman pozicion la liberpensularo. Jen ciferaj atestoj: La liberpensula ligo de Aŭstrio nombris fine de 1926 231 lokajn grupojn kaj 93 paglokojn, do 324 fortikaĵojn, de kiuj deiras ega laboro kleriga. Inter ili estas lokaj grupoj kun 1000—1500 membroj. Malgraŭ ega elmigrado kaj laborkrizo ĉiuj grupoj pligrandiĝas. La libera penso progresas!

Tiun progreson ĉefe kaŭzas la multflanka kleriga laboro de la liberpensula ligo. Ekzemple eldonis la ligo nur dum jaro 1926 presaĵojn en eldono de po 50 000 kaj gazetojn en eldono de po 400 000 ekzempleroj, ne menciante la libro-eldonadon de la apartaj grupoj. Kleriga laboro ankaŭ estis farata en la 2500 kunvenoj, el kiuj multaj fariĝis fakte amaskunvenoj. Multon ankaŭ helpis la instruo pri vivoscio por la fortiĝo de la ligo. Kiam vidis la gepatroj, ke ni ne nur vokas per vortoj je nova vivmaniero, sed ankaŭ pruvas per agoj, ke serioze ni deziras vere etikan edukadon de la junularo, amase aliĝis tre multe da plenkreskuloj al la ligo. Nur en Wien ni instruis dum 886 instruhoroj 1661 infanojn pri etika vivoscio. —

Netaksebla rimedo de la kleriga laboro estis la fondo de liberpensula instruista laborkomuno. La liberpensemaj instruistoj siaflanke tre bone influis la kolegojn inter la instruistaro kaj la gepatrojn. Al tiu ĉi multflanka kleriga laboro ni dankas la pligrandiĝon de la membraro de la liberpensula ligo. Kaj ni ankaŭ ne forgesu kaj ne prisilentu, ke ankoraŭ pli multe da homoj fariĝis senkonfesiaj sen aliĝo al nia ligo. La relative nova liberpensula movado en Aŭstrio ankaŭ jam povas montri gravajn sukcesojn, gravaj ĉefe pro tio ke ni ja vivas en tiu Aŭstrio de la prelato S e i p e l, kiu ĉion de la kanceliera oficejo trans la ministerioj ĝis la distriktaj kaj komunumaj funkciularoj plenigas per sia klerikala spirito. Ekz. la kristsociala landestro de Vorarlberg D-ro E n d e r s malpermesis la liberpensulajn kunvenojn en Feldkirch kaj Bregenz, nur pro tio ke katolikaj, fanatikigitaj junuloj estis disigintaj en Dornbirn la kunvenon de iama roma katolika pastro K r e n n (vidu "S-ulo" n-o 175), per tranĉiloj kaj gumbastonoj. Sed la administra juĝejo kiel la plej supera instanco en administra vivo de la ŝtato difinis ĉi tiun malpermeson kiel neleĝa. Post tiu decido certe ne baldaŭ iu funkciularo kuraĝos malpermesi liberpensulajn kunvenojn. Alia sukceso estis la malvalidigo de decidoj de lernejaj estraroj, laŭ kiuj gepatroj estis punendaj, kiuj estis ne sendintaj siajn senkonfesiajn infanojn al religia instruo.

Sed la plej grava sukceso estis, ke en 60 kazoj la administra juĝejo faris

ĝeneralan decidon, ke ĉiuj infanoj, kiuj ankoraŭ ne estas sepjaraj, povas eksiĝi kun siaj gepatroj el ekleziaj kaj religiaj unuiĝoj kaj ke neniu senkonfesia infano povas esti devigata viziti ian religian instruon. La konstitucia tribunalo decidis, ke ankaŭ la senkonfesieco estas konfesio kaj tial la senkonfesiuloj devas ĝui la samajn rajtojn kiel la konfesiuloj. Longdaŭra batalo, kiu okupis distriktkapitanaĵojn, landajn registarojn kaj ministeriojn, estas per tio por ni venke finita. Eble en eksterlando povas esti konsiderata kiel logikaĵo tio, ke ankaŭ senkonfesiuloj ĝuas ŝtatan ŝirmon; en Aŭstrio, kie la senkonfesiuloj ĝis nun estis ekster leĝa ŝirmo, validas ĉi tiu ŝanĝo de nia jurpercepto kiel senekzempla sukceso kaj ne estas troigo, kiam ni diras, ke estas la merito sole de la liberpensula ligo, esti veniginta ĉi tiun novan direkton.

Tiel la aŭstria liberpensularo ĉiam pli kaj pli grandiĝas. Ĝi disvastiĝas kaj profundiĝas. Tute nova generacio maturiĝas. La plej ĝojiga je la aŭstria liberpensularo estas la fakto, ke ĝi estas ĉefa apogilo por la socialismo. Ĉiam pli kaj pli montriĝas la fakto, ke socialismo kaj liberpensulado ne estas disigeblaj, kaj kie ili estas kuniĝintaj harmonie, tie la venko ne forrestos.

Reinhardt Rössler.

Tradukis laboremuloj el la SAT-rondo Linz.

Kvinjaro de IRH (MOPR) en Sovetio

En nuna jaro kvin jarojn ekzistas Internacia Ruĝa Helpo (MOPR) en Sovetio. 18. marto, la tago de IRH, estos malfermata 2. Tutsovetia Kongreso de MOPR. Ĝi nun havas 3 490 699 membrojn, el kiuj 2 589 037 estas senpartiaj laboristoj kaj vilaĝanoj, ruĝarmeanoj kaj oficistoj, kiuj dum 5 jaroj kolektis inter si 8 108 023 rublojn. 8880 politikaj elmigrintoj el eksterlando ricevis kun siaj familioj subtenon de MOPR. Monhelpon ricevis dekmiloj da politikaj malliberuloj. MOPR-ĉeloj kaj organizoj regule plenumas protektadon al enkarcerigitoj en kapitalistaj landoj. El 160 malliberejoj estis ricevitaj dum tiu ĉi tempo 957 leteroj kaj senditaj 6444. (Sendube ne ĝuste enkalkulita nia esperanto-korespondado.) La kvinjaro devas instigi nin por plifortigo de peresperanta servo ĉe MOPR. Kiu deziras ligiĝi kun Moskvaj MOPR-ĉeloj, skribu al: Moskva Gub. Komitato de SEU, ul. Frunze 18, 21 ŝkola, Moskvo 19. Salutleteroj alvenu antaŭ la Kongreso (ĝis 12. 3.).

(259.)

EL LA DEMOKRATA SVISIO

Por difini la ĝeneralan spiritostaton de tiu lando, sufiĉas montri al tutmonda stato; ĉiam pli kreskanta reakcio. En Svisio, kie fondiĝis en jaro 1877 la granda kontraŭalkohola asocio "Blua Kruco", oni nuntempe konsumas pli ol 6 litrojn da alkoholo jare po loĝanto. Svisio rangas en unua loko inter la landoj rilate al senpatraj naskiĝoj, memmortigoj, ftizo. Neŭtrala dum la lasta milito, ĝi febre produktis municion por ambaŭ tendaroj de militantoj. Naskolando de la Ruĝa Kruco, ĝi ege profitis per la milito pro gajna akceptado de militviktimoj. Malgraŭ relative bona situo oni tie pagas altajn impostojn, t. e. 200 orfrankojn dum jaro.

Jaron post jaro la svisa popolo glitas pli en barbarecon; nun jam estas malfacile trovi homon inter profitemulo kaj stultulo. La lasta monstraĵo estas la akcepto de la fama sklaviga leĝo por oficistoj per la registaro kaj la parlamento.

Sed ni rigardu ankoraŭ alian flankon de svisa bildo. Dum pasinta decembro l' "Association des instituteurs genevois" (Asocio de ĝenevaj instruistoj) starigis programon por venonta svisia kongreso. Tiu laborprogramo subskribita de 60 viraj instruistoj estas jene resumebla:

1. Starigi solidarecon ĉe la bazo de instruado; 2. Forigi el la lernolibroj ĉiun ŝovinistan spiriton; 3. Eligi el lernoĉambroj ĉiujn kontraŭpacifismajn objektojn; 4. Instigi la lernantaron por internacia korespondado kaj lernigi esperanton; 5. Militi kontraŭ alkoholo; 6. Konstruigi lernejojn laŭ leĝoj de higieno; 7. Komprenigi al la infanoj la malutilon de milito; 8. Glori la laboron; 9. Akcepti la seksegalecon; 10. Konsiderante, ke la ĉefa rimedo kontraŭ la milito estas la senarmigo, la AIG alvokas la svisajn instruistojn postuli la nuligon de milita buĝeto. Per mono tiel ŝparita estu akcelata la kreo de asekuro por maljunuloj kaj lukto kontraŭ ftizo kaj kancero.

Tiu kuraĝa laborprogramo estis tuj publikigita kaj efikis kiel ŝtono ĵetita en akvon. Tuj la reakcio kriegis per ĵurnaloj kaj popolaj kunvenoj. Unuanime oni postulis la malpermeson de instruado por la 60 malpatriotaj instruistoj. La 28. jan. la ĝeneva parlamento diskutis pri la afero. Tie la Estro pri Instruado deklaris, ke la instruistoj ne kulpas, ĉar ili ne mem publikigis sian deklaron; plie, ke ili obeis al nova voĉo de konscienco, ne al krima ideo. Ili estus punindaj nur, se ili fuŝus en la instruado, sed en tiu okazo pekis nur administracie, kaj tiusence estis jam administracie punitaj.

La krio de la ĝenevaj instruistoj estas ankoraŭ pala kaj malfortika, sed kuraĝa. Kiu SAT-ano sendos kuraĝigan — sed moderan — leteron al AIG?

O. Schweitzer.

Faktoj kaj komentoj

Usona Kapitalo invadas pra-densejojn en Brazilio . . .

Mi supozas, ke la braziliaj patriotoj tre koleras kontraŭ sia registaro. Ili certe havas motivon. Tiu registaro ja malpatriote koncesiis al s-ro Ford 16 000 kv. kilometrojn da grundo en la Amazona baseno. La mondfama aŭtomobil-konstruisto planas en la tiea densejo, apenaŭ esplorita, kreskigi kaŭĉuk-arbojn. Laŭ jam starigitaj planoj, la transporto de laboristoj kaj materialoj okazos ŝipe kaj aeroplane. Necesos proksimume 10 jaroj antaŭ ol la kaŭĉuk-arboj povos liveri la lateksonn[1]).

Do, la laboristoj estos tie ekspluatataj per la usona kapitalo, anstataŭ per la brazilia.

Pri tiu malpatriotaĵo ni faru nur jenan rimarkon: En la loko, kie nuntempe vivas "sendepende" sovaĝaj bestoj, kie homaj piedoj ĝis nun ne paŝis, post kelkaj jaroj vivos multnombraj laboristoj; tie enplantiĝos la kapitalismo, tie klasbatalo sekve okazos kaj tiel estiĝos kondiĉoj favoraj al la starigo de l' socialismo.

. . . sed ankaŭ la ĉefurbon de Francio

Ne nur la senhomajn densejojn de Brazilio invadas la usona kapitalo. Lastatempe la francia burĝa gazetaro diskrete sciigis, ke la "International Telephone and Telegraph Corporation" (Internacia Telefona kaj Telegrafa Korporacio) ricevis la mendon pri instalo de la aŭtomata telefono en Parizo.

Kiom abomeninde! Des pli, ke tio okazis malgraŭ la protestoj de la "CGT" (Ĝenerala Konfederacio de l' Laboro), el kiuj ni citu jenon: "La 'CGT' estas preta defendi la heredan posedaĵon de la nacio; ĝi ne permesos la senhonorigan fortranĉon, kia estus la koncesio al internacia asocio de unu el la servaparatoj, kies graveco estas fundamenta por la sendependa vivo de nia lando."

Ĉu necesas komento? Tute ne. Estas klare, ke la gvidantoj de la "CGT" estas pli bonaj patriotoj ol Poincaré (Puenkare) mem.

E. L.

[1]) lakteca fluidaĵo, kiu malfluidiĝante, konsistigas la kaŭĉukon.

Dudekdu infanoj

En Basel ĉe la Skeldo (Belgio) malriĉa kamparanino baldaŭ naskos sian 22-an infanon. La reĝa familio, episkopoj, grafoj kaj baronoj jam vizitis tiun riĉan (?) familion, kiu loĝas en malgranda, putranta kampodomo. La avino, gepatroj kaj filinoj dormas en la sama ĉambro. La filoj dormas en la grenejo sub la tegoloj inter kampolaboriloj.

La oficialaj vizitintoj decidis kolekti la necesan sumon por la konstruado de pli saniga kaj konvena domo. Pro tio estas bezonataj 14 mil "belgoj" (nova mono). Do aperos nacia subskriba listo, kiu portas la nomojn de la nobelaro, generaloj kaj pastroj, por allogi la popolon je malavareco.

Multaj laboristoj tutkore donos pro kompato, sed des pli malnobla estas la agado de la organizintoj. Ili sufokiĝas en abundo kaj riĉeco kaj nur volas ekspluati la publikan bonkorecon, profite je ilia propra estimo kaj honoremo. Ĉar, kial oni atendis tiel longe? Ĉu nur la 22-a infano estas netenebla ŝarĝo? Ĉu ĉiu familio devos havi 22 idojn por ĝui ĝeneralan helpon? Tion oni fine kredus, ĉar la ligoj por multnombraj familioj instigas la popolon suferantan, daŭrigi kaj pligrandigi la infannaskadon. Lando kaj mondo bezonas filojn, ili diras, kaj dume mortas malsate miloj da homoj en Ĉinio. Ili ja estas ribeluloj, kaj iliaj infanoj povus esti edukotaj laŭ primitivaj kutimoj.

La granda kvanto da infanoj (kaj homoj entute) efektive nur estas bezonata por militi kaj por liveri laboron, nepagatan laŭ valoro, al fabrikoj, kiuj densiĝas. — Skandala estas la propagando farata je la nomo de tiaj "ligoj" de personoj, kiuj atestas la malon en ligoj por bestoproduktado! Ĉu eble ili opinias, ke laboristoj estas bestoj kaj ke bestoj estas...?

Sed la konscio pri propra valoro, rajto, honesteco kaj moralo inter Laboristaro iom post iom vekiĝas. Baldaŭ reciproka solidara devo montriĝos, kaj tiam la nova socio zorgos ankaŭ por la dudek-unuaj infanoj.

Théo (7439).

TAGOJ EL MIA VIVO

Mi estas vagemulo, kaj la aventuroj martirigis min. Tamen mi dank' al ili ekkonis la mondon en preskaŭ ĉiuj aferoj koncernantaj la mizeron, en kiu vivas homa sklavaro. — Vagante tra la mondo mi iun fojon veturis al la pentrinda urbo Sevilla en Hispanio. Mi venis tien kun alia samideano same bankrotinta kiel mi dumvoje. Ni nek posedis dokumentojn nek regis la hispanan lingvon. Do mankis al ni la bezonaĵoj, por trovi laboron. Ni ne sciis, kion fari, kaj fine decidiĝis iri al la ŝipoj, por trovi manĝaĵon. Efektive ni manĝis surŝipe. Noktiĝis, kaj ni elektis kiel tranoktejon la arkaĵon de la pontego, kiu transiras ĝis la toreadora kvartalo "Triana". Estis somere, kaj bonfatalo ŝirmis niajn monujojn kontraŭ ŝtelistoj, inter kiuj ni dormis kaj kun kiuj ni intimiĝis la sekvantan matenon — Subite ĉiuj diskuris. Ni miris, sed ekkomprenis, kiam ĝendarmoj nin kaptis. En katenoj kiel krimuloj ni promenis tra la fama urbo, akompanataj de du herooj, ĝis la posteno. Sekvis rigora ekzameno, kaj minacante oni — forpelis nin. Al la laboro! estis nia devizo, sed kie ni trovus ĝin? Mia amiko proponis iri kelkajn kilometrojn kaj dungiĝi, por draŝi la falĉitan grenon. Ni faris kaj en nokta malfruo alvenis. Niaj intestoj denove strikis. Per kio ilin konsoli? Ni murmuris. Ĉirkaŭvagante la farmon kiel malsataj lupoj, ni havis feliĉon trovante legomĝardenon. Ankaŭ ni vidis fruktarbojn kaj supozis ilin plenigitaj. Sed nia ĝojo estis trofrua, ĉar ni nur trovis maizograjnojn, kiuj satigis nin dum kvar tagoj, dum ni atendis dungiĝon. Sed ni fiaskis.

Proksima estis frenezulejo, en kiu nur mi povis trovi panlaboron. Ĝi estis gvidata de monaĥinoj; la mastruma estrino komence tre ŝatis min, sed baldaŭ la inaro denuncis mian forreston de la preĝejo, al kiu ĉiuj devis iri ĉiudimanĉe je la kvara matene. Sekve, denove maldungita.

Afiŝoj anoncis, ke oni pagas 1500 pesetojn al ĉiu, kiu sin enskribos por la milito kontraŭ la maŭroj. Mi min enskribis, kaj ĝis alveno de la speciala ŝipo mi ricevis manĝon kaj du pesetojn ĉiutage.

Fine ni devis nin prezenti por la

Kiel oni helpis min dum la malsato

Malforta kaj malgrasa de malsato, kun ĝoje batalanta koro tralegis mi en gazetoj, ke la imperialista blokado estas nuligita. Mi tuj rememoris, ke eksterlande mi havas amikojn esperantistajn. Verdire mi neniam forgesis ilin, sed la kruda, sangoverŝa milito disigis nin.

Sendube miaj K-doj jam delonge legis en siaj gazetoj nacilingvaj, ke en Sovetio regas tre forta kaj kruela malsato. Sed ĉu ili sciis, ke mi kaj miaj infanoj dum longaj semajnoj ne vidas peceton da pano? Certe ili ĉi tion ne sciis.

Kiu do povis rakonti al ili pri miaj turmentoj malsataj?

Pri tio povus rakonti nur mi. Sed mia buŝo estis ŝtopita per tiu abomena blokado, kaj la poŝto ne akceptadis leterojn al eksterlando.

Mi similis homon mortantan de malsato apud la pordoj de l' domo de sia amiko, sed ne povanta lin voki por helpo.

Traleginte tion, vi komprenos mian ĝojon, kiam subite eklumis radio de espero!

En tiu vespero mi skribis leteron kaj sendis ĝin al mia amiko-holandano. Mi detale priskribis mian situacion malbonan kaj demandis, ĉu iel li ne povas min helpi. Sendube li volis, sed... etendi helpan manon el eksterlando ne estis tiel simple. Preparitan de li nutraĵ-sendaĵon la poŝto malkonsentis akcepti, klariginte al la surprizita K-do, ke nek sendaĵoj nek rekomenditaj leteroj nek aliaj valoraĵoj estas akceptataj en Sovetion. Li do direktis la helpon laŭ alia vojo: pere de Internacia Ruĝa Kruco. Kiel provon li sendis al mi du guldenojn pere de Svisa Internacia Banko. Post kelkaj semajnoj mi ricevis de mia amiko leteron, la unuan post longa deviga silentado, en kiu li detale priskribis la aferon. Iom poste mi ricevis ankaŭ karton de Svisa Internacia Banko, kiu sciigis min, ke la mono estas enpagita je mia konto.

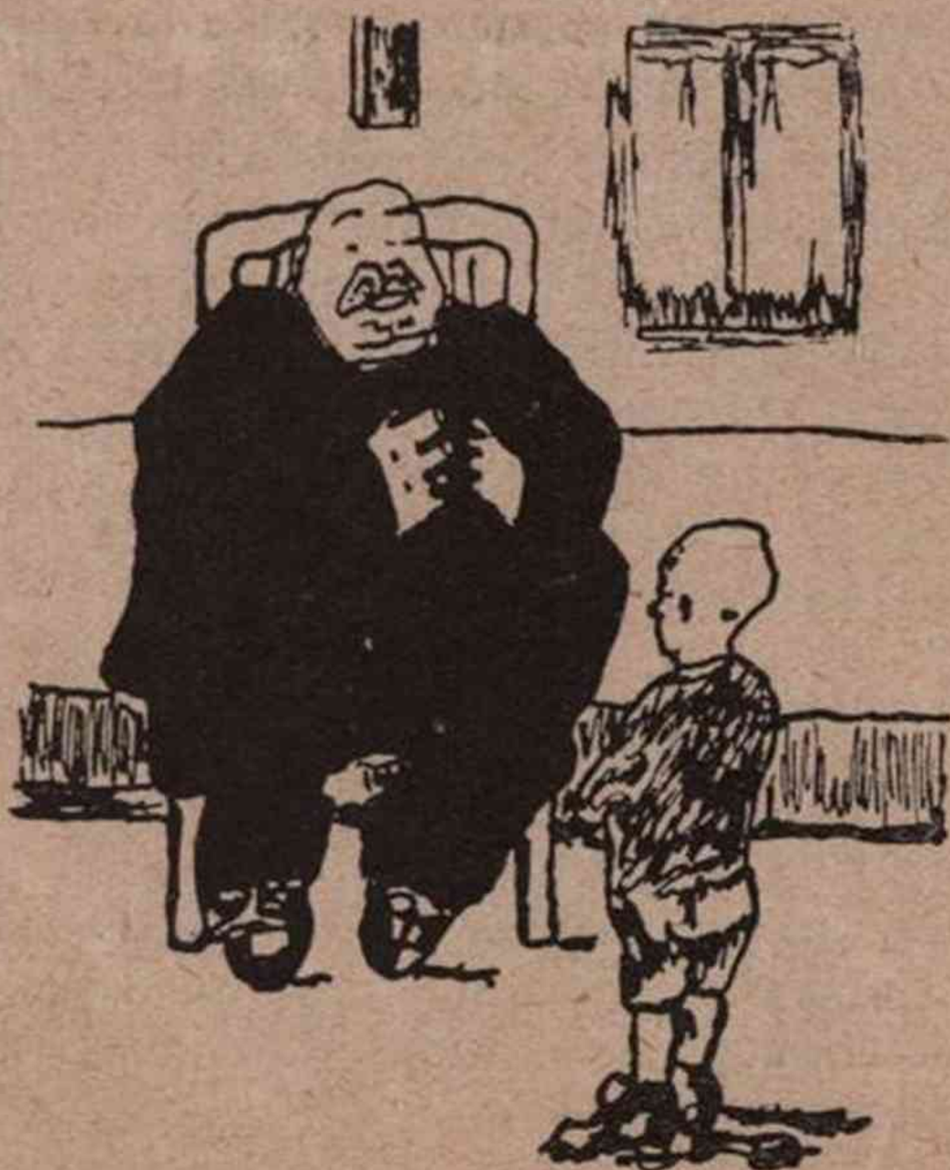
Pasis du monatoj, dum kiuj mi nutris min per terpomoj kaj esperoj. Fine, unu tagon, mi ricevis el Moskvo karton sciigantan min, ke je mia nomo el Latvio estas ricevita sendaĵo pere de misio Nansen, kiun mi povas ricevi en Moskvo. Plue en la poŝtkarto estis skribite, ke, se mi ne deziras, aŭ ne povas veturi Moskvon, ĝi (sendaĵo) povas esti kun mia konsento transsendita al mi en la lokon de mia konstanta loĝado. Mi tre ekĝojis, sed veturi Moskvon por ricevi la sendaĵon estis maloportune. Mia urbo troviĝis de Moskvo je distanco de 300 kilometroj kaj veturi tien per vagonaro, ĝis tegmento ŝarĝita de homoj, malsataj veturantoj suden kaj norden, pelataj per unu forta deziro trovi panon, — estis neeble. Mi do skribis al la misio de Nansen, por ke oni sendigu al mi la pakaĵon.

Pasis ankoraŭ unu semajno. Fine, mi ricevis avizilon de loka poŝtoficejo kaj alian tagon, kun forte batanta koro mi iris al la oficejo. Al mi ŝajnis, ke la oficisto tro longe kaj suspektinde ekzamenas mian avizilon. Mi eĉ komencis timi, ke oni pro ia formaleco povos ne doni al mi la sendaĵon, aŭ ĝi subite montriĝos priŝtelita. Sed je mia feliĉo neniu el miaj malbonaj supozoj efektiviĝis. La poŝtoficisto alportis sufiĉe ampleksan keston ĉirkaŭkudritan per tolo kaj transdonis ĝin al mi. Mi apenaŭ povis ne krii de ĝojo, kiam mi kaptis ĝin en la manojn. Mi preskaŭ kuris tra plenhomaj stratoj kaj estis preta al ĉiu renkontito edifi pri utilo de esp-o.

enŝipiĝo. Forpreninte la manĝadon kaj monon de la militkomercisto, mi nun estis devigata aŭ iri al la buĉejo aŭ elmigri el Hispanio. Mi preferis la lastan kaj veturis kontrabande al Francio, kie ree komencis mia vivo de turmentoj pro la samaj antaŭaj kaŭzoj: manko de mono, de dokumentoj, de franclingva kompreniĝo ktp.

Vagulo (6727).

Por nia distro

RELIGIO LAŬ GUSTO

"Kio estas la videblaj signoj ĉe komunio?"
"Pano kaj vino."
"Bone, infano, kio estas poste la videblaj signoj ĉe la bapto?"
"Kafo kaj kuko!"

Trad. el "Lumraketo" de 7387.

IMPRESOJ PRI SOVETIO

de okulvidinto, orelaŭdinto, fingrotuŝinto

(Daŭrigo kvina)

En militlernejo

La 31-an de oktobro cento da ĉiulandaj delegitoj, inter kiuj la esperantistoj — vizitis Kremlon. Pri Kremlo mem, ĝiaj konstruaĵoj kaj preĝejoj, mi ne raportos, ĉar sin trovas en Moskva SAT-rondo multaj K-doj pli taŭgaj ol mi por informi pri la Moskva Koro ĉiujn interesiĝantojn. Mi nur notu pase, ke en tiea preĝejo de l' Ĉefanĝelo mi staris kelkajn minutojn antaŭ la ĉerko de unu el la plej famaj rusaj caroj: Ivano la IV-a. Kelkajn semajnojn antaŭe, en Parizo, post Lyon-a Kongreso, kun K-dinoj Feuiller, Tinland, kaj K-do Glodeau, en bulvarda kino, ni konatiĝis kun tiu Terurulo dum prezentado de la unua sovetia filmo; kies projekcio estis permesita en Francio, temas pri la filmo: Ivano la Terura. En Ĥarkov mi ĝin denove plezure vidis kun Nekrasov kaj kelkaj harkovaj K-doj, interalie Kuzmiĉ, Liber, Panic.

En Kremlo same trairis la delegitoj la t. n. Muzeon de l' Artoj, kie ni konvinkiĝis, ke ne ĉion detruis la bolŝevikoj: estas ja ekspoziciitaj en tiu muzeo trezoraj juveloj apartenintaj al la cara familio kaj diversaj altranguloj. Nun estas publika posedaĵo, kio antaŭ la Revolucio estis privata havaĵo de kelkaj sociaj parazitoj.

Sed ne pri tio mi intencas paroli hodiaŭ. Pli interesaj por la legantoj estas niaj spertoj en Kreml-a Artileria Militlernejo. Akceptis nin la lernantoj, kun kiuj ni vizitis la lernejon, kantis, dancis, ludis. Poste okazis kunveno, kie nacilingve paroladis pluraj alilandanoj, kaj post la kunveno ni estis invitataj partopreni la tagmanĝon de la lernantoj. Simpla estis la menuo: barĉo, viand- kaj legom-manĝaĵoj, nigra pano, teo. Delegitoj kaj lernantoj sidis sur benkoj ĉe la manĝotabloj, kaj por sendube ebligi interfratiĝon, la afero estis tiel aranĝita, ke ĉiu lernanto sin trovis inter du delegitoj kaj reciproke. Ekzemple sur unu benko sidis: anglo — lernanto — germano — lernanto — franco — lernanto — negro — lernanto. Kompreneble en ĉies koro kuŝis granda sopiro al spirita interalproksimiĝo, sed vere ridiga estis la spektaklo. Provis la anglo komprenigi sin al la apudsidanta lernanto, li multe sin movis, aletendis la brakojn, ĉiel grimacis, ŝvitgestadis . . . kaj tute malsukcesis eĉ la plej simplan senton aŭ demandon aŭdigi. En tuta ĉambrego okazis same. Estis kvazaŭa simia kunsido. Mi neniam ĉeestis tiom ridigan kaj ridindan scenon. Kiu ne kredos min, sin turnu al K-doj Lerchner kaj Hempel, kiuj, kiel mi, okulvidis, orelaŭdis, fingrotuŝis.

Iom pli malfrue, irante tra la lernejo-koridoroj, ni havis ĝojon renkonti nian

---

Hejme la ricevita sendaĵo en unu momento aliformigis la vizaĝojn de mia edzino kaj infanoj. Sulkoj de zorgo kaj promalsata doloro tuj malaperis de la vizaĝo de mia edzino. La infanoj ĉirkaŭis min kaj kun scivolemo atendis, kiam mi malkovros la sendaĵon. Ĉies okuloj brilis kaj lipoj tiriĝis en gajan rideton, kiam la kestkovrilo estis demetita. Krio de ĝojo kaj surprizo eliĝis el ĉies brustoj, kiam oni ekvidis ĝian enhavon.

La ekscitiĝo de la familianoj atingis la plej altan punkton, kiam mi, ne rapidante, prenadis la enhavaĵon de la kesto kaj metadis sur tablon. En la sendaĵo mi trovis jenon:

1. da tritika faruno . . . 7 kg.
2. da densigita lakto . . . 4 skatolojn
3. da grasaĵo . . . . . . 4 „
4. da sukero . . . . . . 1 kg.
5. da teo . . . . 400 gr.

Ni ree vidis la sukeron, la teon, la grason. Al ni jam ŝajnis, ke de la tritika faruno eliris agrabla odoro de freŝebakita pano. Jes, ni ĝojis, kaj nian ĝojon povas kompreni nur tiu, kiu mem dum longaj tagoj ne vidis panon . . .

Dum la malsato min helpis ne nur mia holanda amiko. Iafoje mi ricevadis helpon de esp-istoj tute nekonataj al mi. En tiu tempo inter eksterlandaj laboristoj intereso al Sovetio estis tre granda kaj jen apenaŭ miaj korespondantoj, eksciis, ke mi toleras mizeron kaj malsaton ili ĉiuj penis min helpi. Unu K-do el Ĉikago sendis al mi 4 kg. da rizo. Tiuĉi donaco estis sendita laŭ privata ordo, tial la dogan-oficejo de mia lando postulis de mi tian grandan imposton, ke la ricevita rizo kostis al mi nur iom pli malkare ol se ĝi estus aĉetita en malsatanta Sovetio.

Alia esp-isto en Buenos-Aires sendis al mi monon: ducent germanajn papermarkojn kaj alian malmultekostan papermonon. Certe la sendita mono neniel povis al mi utili, tamen ĝi estis montrilo de esperantista solidareco.

Iom poste mia argentina korespondanto sendis al mi usonan dolaron, sed malgraŭ ĝia nedubebla valoro ĝi ankaŭ neniel tiutempe utilis al mi.

Ankaŭ multe min helpis mia franca korespondanto E. Cuillerdier, el urbo Rouen (Ruan). Li ankaŭ estis mia nova korespondanto ĵus post la blokado. Li inter siaj K-doj faris monkolekton kaj por kolektita mono venigis al mi du sendaĵojn. En tiuj ĉi sendaĵoj, liveritaj al mi pere de unu germana komerc-kontoro, troviĝis nek unu gramo da faruno. Ili konsistis el aĵoj, kiuj en Sovetio de simpla popolo estas konsiderataj kiel luksaĵo. En la sendaĵoj troviĝis: kakao, graso, sukero, densigita lakto. Memkompreneble, ke ĉi-luksaĵo estis al mi malmulte taŭga. Iom el la ricevitaĵo mi vendis al la homoj pli riĉaj kaj por gajnita mono aĉetis panon. Tamen tiuj sendaĵoj estis tro valoraj kaj mi tre dankas por ili K-don Cuillerdier.

De la tempo, kiam mi ricevis la unuan sendaĵon el eksterlando mia edzino ŝanĝiĝis. Kiel plimulto de malkleraj virinoj ŝi rigardis esp-on kiel malutilan okupon. Ne unufoje, kiam mi elspezadis monon por abono de ĵurnaloj aŭ sendado de leteroj eksterlanden ŝi riproĉis min. Kaj jen nun, kiam ŝi ekvidis, ke esp-o alportas praktikan utilon, ŝi ŝanĝis sian opinion pri internacia lingvo kaj komprenis tiun simplan veron, ke esp-o estas grava ilo de helpo kaj solidareco inter la homoj, sen ĝi fremdaj kaj izolaj.

Iwan Jorlev (SAT-ano 9741), *Sobinka* (Sovetio), fabriko "Kommunistiĉeskij Avangard".

TRA ESPERANTIO

El la Administrejo

Nia jara kotizo

En iu el la lastaj kunvenoj de la Adm. Komisiono ni pritraktis inferalie nian jaran kotizon al SAT. Ĉiuj membroj unuanime deklaris, ke nia kotizo dum la nuna tempo estas tro malalta por kovri niajn administrajn elspezojn. Fakte la membroj ja pagas preskaŭ neniun kotizon, ĉar ili ricevas la Jarlibron, kiu, kun la afranko, englutas la jaran kotizon. Konsiderante, ke nia jara kotizo jam de kelkaj jaroj nur estas 1.50 mk. kaj ke dum tiu tempo la varoj, salajroj kaj afranko plialtiĝis, oni devas miri, ke SAT ne jam delonge bankrotis. Ekzistas kelkaj landoj, en kiuj niaj K-doj eĉ ne pagas la ekvivalenton de 1.50 mk. g., ĉar ni, ĉe la fikso de la kotizo, konsideris la ekonomian staton de la koncernaj landoj. Ni ne volas citi ilin, ĉar la K-doj ja mem havas nian prospekton, kaj ili do povas kompari.

Kial ni povis ĝis nun administri per tiu malalta jara kotizo? Ni simple diru, ke nia eldon-kooperativo estis kaj estas la m e l k a t a b o v i n o. Sed tiu procedo ne povas daŭri. Iam la bovino ankaŭ strikas kaj ni venas al stato, ke nia kooperativo ne plu povas eldoni librojn. La haltiĝo en la eldonado jam nun estas rimarkebla. Ni ankaŭ ne forgesu, ke niaj donacemaj K-doj multe helpis, ekvilibri nian buĝeton. — Aliflanke ni devas pensi pri luo de pli granda administrejo, ĉar la nuna ejo tute ne plu sufiĉas. Ĝis aŭtuno ni nepre devas lui pli grandan kaj tiu denove postulas pli grandajn elspezojn. Jam nun ni ne plu scias, kien meti niajn librojn kaj gazetojn, ĉar de ĉiu n-o restas malgranda kvanto, kiun ni devas konservi. — Ĉiu klare pensanta K-do mem diros: "Jes, nia kotizo estas tro malgranda." Oni komparu la SAT-kotizon kun tiu de aliaj organizoj. Ni ja scias, ke por sportaj aŭ amuzaj aferoj la mono estas pli facile pagebla ol por kultura organizo. Tio estas bedaŭrinda fakto. Sed almenaŭ ĉiu K-do konvinkiĝu, ke per la nuna ridinde malalta kotizo, nia Asocio ne plu povas normale funkcii. Se ni volas antaŭenpuŝi nian SAT-movadon, ni almenaŭ devas plialtigi nian jaran kotizon je $^1/_3$ de nia nuna kotizo.

La K-doj konigu sian opinion pri tiu demando. A d m.

FERA GVARDIO

Kuriĉ (Moskvo) 3.— rubl., brikoj de okt. ĝis dec. 1927. **Jeleznjakov** (Samara) 4.— rubl. **Neniu** (Sovetio) 2. —rubl., brikoj por jan.—febr. 1928. K-dino **Vasiljeva** (Iv.-Voznesensk) 5.— rubl.

JUBILEO-ĈENO

10 493 — 3.50 mk. g.; **Smith** (London) 1.30 mk. g.; **Schjerve** (Trondhjem) 1 kr. n.; **Duinker** (Den Burg) 2 guld.; **Barrot** (Buenos-Aires) 1.50 pes.; **Champion** (Buenos-Aires) 0.70 mk. g.; **Ed. Haschke** (Breslau) 1.30 mk. g.; **Eriksson** (Stockholm) 1.80 kr. sv.; **Gromov** (Blagoveŝĉensk) 1 rubl., laŭ alvoko de George; **Manning** (Manchester) 6 ŝil.; **Palan** (Barcelona) 1 peset.; **Tamm** (Trautenau) 10 kr. ĉ.; **Wanak** (Wien) 0.82 mk. g.; **Niederhametner** (Wien) 1 ŝil. aŭs.; **Urbas** (Amstetten) 1.50 ŝil. aŭs.; **Baldreich** (Amstetten) 1.50 ŝil. aŭs.; **Rechling** (Amstetten) 1.50 ŝil. aŭs.

MUNICIO POR SAT KAJ ĜIAJ ORGANOJ

55 — 14 fr. fr.; 58 — 2.25 fr. fr.; 1889 — 2 fr. fr.; 1915 — 1 fr. sv.; 3792 — 2 fr. fr.; Tourneaux 7 fr. fr.; 2506 — 0.50 mk. g.; 347 — 0.50 mk. g.; 3771 — 1 mk. g.; 1372 — 0.50 mk. g.; 1675 — 0.50 mk. g.; 2647 — 0.30 dol.

Notu bone en la memoron, ke la A d m i n i s t r a c i o ordonas al la R e d a k c i o : Nur kiam la unua estos ricevinta sufiĉan kvanton da novaj abonoj, ĝi povos permesi al la dua plibeligi per kliŝoj aŭ pliampleksigi la gazeton. Faru vian devon! Ĉe la apero de la 200-a n-o "Sennaciulo" havu 4000 abonantojn!...

Urĝega!

En nia 1928-Jarlibro ni volas presi liston de la proleт-organizoj (sindikatoj, partioj, kooper., ligoj, gazetoj ktp.) kiuj o f i c i a l e uzas esperanton en sia internacia korespondado.

Oni memoru, ke la lasta SAT-kongreso varme rekomendis tian penadon ĉe la labororganizoj. Alvokoj aperis en "Sennaciulo" n-o 160 (pĝ. 30), n-o 167 (pĝ. 86). Ĝis nun, nur tri respondojn ni ricevis. Ĉu do nur 3 organizoj uzas esperanton?

Necesas ke ni konu:

a) la nacilingvan titolon de la organizo, kaj esperantan tradukajon.

b) ĝian precizan adreson.

c) la nomon kaj adreson de la esperantista K-do, kiu peradas la korespondadon aŭ la tradukadon de la dokumentoj.

Respondu senprokraste al la E k z. K o m. e n P a r i s, 23, Rue Boyer, XX.

K-don Varankin, ruĝarmeano, antaŭ nelonge alveturinta el Tver, kaj plezure ni babiladis esperante kun li. Post momento oni venigis nin en kino-salonegon, kie oni prezentis al ni la ĉefverkon de sovetia kinoarto, Kirasŝipo Potiomkin. Deziregon mi havis vidi ĝin, ĉar delonge en Francio estas parolite pri ĝi, sed ĝis nun malpermesis francia registaro ĝian montradon en publikaj kinoj.

Sur la ekrano sin sekvis la diversaj etapoj de la ribelo de l' maristoj. Jen la oficiroj kaj la pastro, kiuj pretendas manĝigi al ŝipanaro bovan viandon, kie svarmas fingrodikaj vermoj. Sed jam eksciis la maristoj, ke ribelis Laboristaro, ke en multaj urboj okazis stratbataloj inter policistoj kaj revoluciuloj; en ili — filoj de laboristoj kaj kamparanoj, filoj de l' enlandaj ribelintoj — bolas revolucia ardo, kaj al la abomene provokanta postulo de l' oficiraro ili dece respondas: ĵetante maren super ferdeka balustrado la oficirojn kaj la pastron.

Kiam sur la blanka tuko estiĝis tiu sceno, ne nur ni alilandanoj, sed ĉiuj ĉeestantoj ekstaris, kaj kelkajn minutojn en la tuta salonego tondris aplaŭdado kaj ekkrioj. Estis honoriga manifestado, kiu salutis la liberiĝintojn, promesante ilian ekzemplon daŭrigi kaj tra tutmondo disvastigi.

La K-doj pripensu ĉi fakton. En kapitalistaj landoj la filmo Potiomkin estas ĉu malpermesita ĉu tute cenzurita pro ĝia revoluciigemo — dume en Sovetio varme aplaŭdas ĝin la ruĝarmeanoj. Ĉu necesas ankoraŭ aserti, ke ekzistas "ia" diferenco inter Ruĝa Armeo kaj la aliaj?

(Daŭrigota) G. S a l a n.

Preseraro. En "S-ulo" n-o 174, pĝ. 143, tria kolono, sesa paragrafo, legu: malaltiĝis je 30% (anst. 302).

Ĉu li mortis?

La SAT-anoj de M a n n h e i m sciigas nin pri la malapero de entuziasma sennaciulo-revoluciulo K-do

Franz Tvortkoviĉ (8900)

el Jugoslavio, kiu forkurinte de soldata servo post multa senpasporta vagado per niaj K-doj en M a n n h e i m (Suda Germanio) ricevis pasporton kaj kamparanan laboron. Pro netolerebla ekspluato en kamplaboro li (laŭ adiaŭa letero sendita el M ü l l h e i m je 24. 11. 27) deziris ĉesigi la vivon. Li postlasis je dispono de la K-doj pakajon kun sia havajo en la stacidomo. Kvankam la afero tuj estis transdonita al la kriminala polico, nenion plu oni aŭdis nek trovis pri la (laŭ informo de 6. 2. 28), tiel ke ni kun bedaŭroj devas rigardi lin kiel viktimon de la kapitalista soci-ordo. R e d.

Pli da klareco!

En "S-ulo" n-o 172 K-do 8070 kvazaŭ petas pardonon por tiuj, kiuj ne havas "specialan arton paroli publike". Tio ŝajnas al mi ne trafa. Laŭ mia opinio nia movado bezonas ankoraŭ la lingvan propagandon, speciale peresperantan. Ĉiu esp-isto vojaĝanta devas havi la konvinkon, ke li nepre devas ne nur eluzi, sed eĉ s e r ĉ i okazojn por praktika apliko de nia lingvo. Ĉiu devas trovi ĉe si la necesan kuraĝon kaj kapablon publike paroladeti en esp-o. Li studu fundamente nian lingvon por kapabliĝi, ĉar li devas konscii, ke per eĉ nur malmultvorta parolado li varbas inter la publiko. Fakto nove pruvita per ĉeesto de K-do Crouch (Kraŭĉ) en N.-Novgorod, kiu elpaŝis en komjunulara kunveno esp. parolante tute ne kun "speciala arto". Sed la rezulto estis multaj novaj lernontoj.

V. P i s k u n o v (5432).

Statistiku la esperantistojn, kiuj vizitas vian lokon!

Esperantistoj vojaĝantaj por diversaj celoj vizitas landojn, urbojn, vilaĝojn. Jaron post jaro la kvanto de tiuj vizitantoj pligrandiĝas. Tio estas bona mezurilo por konstati, kiom praktike estas uzata esp-o. Ofte ni aŭdas, ke alilandaj esp-istoj vizitas nian aŭ alian landon (plej ofte nian), sed plej interese estas sciiĝi, kiel niaj K-doj transmigrantaj de unu al alia lando, utiligas esp-on. Tiel ni ricevus bonan bildon pri la praktika aplikado. Do estas tasko de la SAT-perantoj lokaj, sendi raporton al "S-ulo" pri tiaj migrantoj, kiuj tuŝas ilian lokon. Kaj estas dezirinde, de tempo al tempo statistike sumigi tiun movadon.

N o v o r o s s i j s k (Sovetio) (5772).

NIA POŜTO

11 229. — Gratulon pro via fervora agado. 1. Bonvolu noti bone en la memoron, ke SAT ne estas komunista organizo. Nur mallojalaj neŭtraluloj havas intereson disfamigi tiun mensogon por atingi, ke nia proleta Asocio estu malpermesata en kiel eble plej da landoj. 2. Ĉu do "Suno Hispana" estis komunista gazeto? Se ne, ni ne komprenas, kial vi tiom ĉagrenas pro ĝia malapero. 3. La sciigon pri via kurso vi legu en la Kroniko de "S-ulo". 4. Pri la cetero, via grupo aperigu anoncon en "S-ulo"; la tarifon legu en n-o 174.

5323. — Ni jam publikigis multon pri Polio. Loko absolute mankas por enmeti pliajn artikolojn. Iom da via materialo ni tamen uzos laŭeble.

1810. — Aperos en okazo de bezono. Ni preferas originale verkitajn artikolojn.

601. — Aperos en "La Lernanto".

2769. — Via artikolo aperos.

3632. — 1. Ni respondas ĉi tie pri uzo aŭ neuzo de materialo, nur se la sendinto petis pri tio. — 2. La foton kaj artikolon, pri kiuj vi parolas, ni ne ricevis. Cetere kliŝigi tiajn fotojn kostas tro kare kaj nia "financministro" ne konsentus. — 3. Loko absolute mankas por pridiskuti la demandon starigitan de K-do 5458. E. L.

Al kelkaj. Ne plu haveblaj estas jenaj libroj: "Tri verkoj de Tolstoj", "Kontraŭ Dio". "For la Neŭtralismon" ni reeldonos tuj kiam la SAT-kaso tion permesas. A d m.

MEMORNOTO

Enhavis priesperantajn artikolojn kaj notojn:

P a x, Paris, 17. 2.; F r e i e S p o r t w o c h e, Leipzig, 6. 2. (ankaŭ noton pri SAT); L e M a t é r i a l i s t e, Bruxelles, jan.; L e T r a m B e l g e, Bruxelles, 1. 1., 1. 2.; L'I n t e r n a t i o n a l e d e l'E n s e i g n e m e n t, Paris, dec./jan. (informs. pedag.).

Laŭ esperantaj leteroj represis:

S A Z., Leipzig 10. 2.

ENHAVO:

Presejo: Uns-Produktivgenossenschaft, Leipzig (Germanio)